

til de Crectionsbreve, vi nylig hørte Betingelserne af, komme et andet Lovudkast, der ligeledes maa give dem Tilladelse til at forsøge at sælge, hvor Saadant i Betingelserne er forbudt, og saaledes kan man blive ved med disse Stumplovgivninger i det Uendelige, og dog bliver det ikke Noget, som ordnes ved Lov af disse Lehnforhold, eller som den lovgivende Magt faaer den mindste Indflydelse paa; det bliver jo ene og alene en Tilladelse for Regjeringen til at give denne Frihed, og det paa hvad Maade Regjeringen ad Bevillingsveien selv finder det tjenligt, altsaa tvertimod hvad Grundloven bestemt siger i den 98de S, „at det skal see ved Lov“. Jeg kan derfor efter min fuldeste Overbeviisning ikke stemme for dette Lovforslag. Jeg finder det ikke alene uoverensstemmende, men virkelig i Strid med Grundlovens Mening, og dette maa bevæge os til at spørge: hvad er det for en Vet, vi gaae paa med hele denne Sag? Er det en Lovgivningsvei, da maae vi jo have et Lovforslag desangaaende; eller er det blot som her en Bevillingsfag, da have vi Intet dermed at gjøre. Hvorfor skulle vi tillade, at der kan søges en Bevilling? Ja, siger man, ellers kunne disse Godser ikke afhændes. Men efter den Lov, her var vedtagen, kunde de afhændes; men den vilde man ikke have, og hvorfor? Fordi der var sat den Betingelse, at der skulde tages Hensyn til Fæsternes Lary. Det var den eneste Grund, hvorfor den ikke blev antagen af det andet Thing og af det vedkommende Ministerium. Naar man nu derpaa byder os en Omvei, hvorefter Maalet kan naaes, hvorefter Friheden til Bøndergodssets Afhændelse for disse Fideicommissar kan gives udenfor Lovgivningsveien, blot ved en Tilladelse, saa maae vi vel betænke, hvad det er, vi gjøre. Den lovgivende Magt sætter sig derved udenfor al Indflydelse paa disse Ting, hvilket Grundloven dog siger den skal have. Den opgiver denne Indflydelse og overlader til vedkommende Fideicommissar-

bedder og Justitsministeren at afgjøre den Ting, som de selv ville. Det er dertil, jeg for min Part ikke vil give min Stemme.

Man kommer altid med den Indvending, at det ikke hjælper, vi paaatae, at der ogsaa skal tages Hensyn til Fæsternes Lary; thi den vedkommende Besidder kan jo først fæste bort til en Fremmed, og saa ovenpaa sælge til den nye Fæster imorgen, til hvem han fæstede igaar. Ja, den Udvei kan han gaae; men, vil han gaae den, saa behøver han ikke at ønske, at Bøndergodsset skal sælges, — han kan da sige: „jeg stiller det til Fæste-Auction, jeg vil have Saameget i Fæste af en ny Fæster; vil han ikke give det, saa kan han lade være, saa indkalder jeg fra andre Godser Saamange, som der ville komme og byde det Høieste.“ Det kan han da gjøre. Kort sagt, vil man alene see paa Fideicommissbesidderens egen Fordeel, men ikke see hen til de bestaaende Forhold og til — hvad der burde sees hen til — Fæsternes Lary og hele Godsets fælles Belfærd, saa er der ikke Andet at gjøre, end at sige til Besidderen, at han maa have al den Frihed, han vil, — at han kan gjøre, som han vil. Men det er aldeles at opgive den Lovgivningsmagt, vi have i dette Stykke, det er at opgive Nyttens af Fæstelovgivningen uden at sætte noget Tilsvarende isædetfor. Den ærede Justitsminister sagde, at han ikke kunde indsee, hvorledes dette Gode, Fæsteren havde ifølge Crectionsbrevene, kunde forplantes til dem som Selveiere. Jeg mener dog, at det er den simpleste Ting at indsee, at det godt kan forplantes; thi det bliver et Gode, naar Tilladelsen til Selveierdoms Udbredelse paa disse Godser steer under den Betingelse, at der skal sælges med Hensyn til Fæsternes Lary, at der skal indrømmes disse en større eller mindre Lettelse med Hensyn til Kjøbesummen, en større eller mindre Begunstigelse i Forhold til de Vilkaar, de sidde under som Fæstere.